

PIENPANIMOLIITTO RY ESITTÄÄ KORJAUKSIA ALKOHOLILAINSÄÄDÄNTÖÖN PIENPANIMOIDEN TOIMINTAEDELLYTYSTEN PARANTAMISEKSI

Pienpanimoliitto ry vetoaa Suomen hallitukseen ehdottamassaan korjauspaketissa, jonka avulla parannettaisiin kotimaisten pienpanimoiden toimintaedellytyksiä.

“Koronavirusepidemia on murentanut kotimaisten pienpanimoiden toimintaedellytyksiä ja samaan aikaan etämyynnin suosio ulkomailta Suomeen kasvaa. Asetelma on kotimaisen elinkeinon kannalta uhkaava. Pienpanimoiden etämyyntioikeutta kannatti keväällä enemmistö kansanedustajista, mutta jostain syystä aloite jäi (koronatukitoimenpiteenä) piippuun. Ongelma ei silti ole kadonnut mihinkään, joten asiaa ei voi noin vain lakaista maton alle.”

Lisäksi kotimaiset pienpanimot joutuvat taistelemaan kotimaassaan erinäisten rajoitusten ja lainkohtien tulkintojen kanssa, joiden olemassaololle ei ole enää perusteita.

“Olemme koonneet tähän pakettiin neljä kriittistä korjausta, joiden tekemiseen tarjoamme valmiit ratkaisut. Asioiden kuntoon laittaminen ei maksaisi näin tehtynä valtiolle mitään, päinvastoin. Ehdottamamme korjaukset säästäisivät valtavasti sekä pienpanimoiden, että viranomaisten työtunteja.”

Pienpanimoliiton ehdottamat muutokset sallisivat ulos- ja etämyynnin kaikille kotimaisille pienpanimoille, sekä selkeyttäisivät alan raportointia viranomaisten suuntaan. Kaikki ehdotukset on muotoiltu siten, että niiden toteuttamiseen on olemassa myös ratkaisut valmiina.

“Nykyinen lainsäädäntö aiheuttaa tilanteita, joissa sekä pienpanimot että viranomaiset joutuvat toteamaan ettei käytäntöä voikaan tehdä näin. Tämä on jatkunut jo vuosia, joten nähdäksemme on vain reilua että pienpanimoille tarjotaan vihdoinkin pelisäännöt jotka ovat tasapuoliset, sekä ylipäättään mahdolliset toteuttaa.”

Pienpanimoliitto kertoo korjauskohteiden taustoista ja niiden aiheuttamista käytännön ongelmista lisää sosiaalisen median kanavissaan lähiviikkojen aikana. Sillä välin Pienpanimoliitto toivoo että päättäjät, viranomaiset, ja ylipäättään kotimaisten pienpanimoiden olemassaolosta kiinnostuneet ihmiset, tutustuvat asiaan ja Pienpanimoliiton ehdottamiin korjauksiin.

Lisätietoja antaa:

Mikko Mäkelä, Pienpanimoliiton hallituksen puheenjohtaja.

+358 400 369 700, info@pienpanimoliitto.fi

Pienpanimoliitto toimii suomalaisten pienpanimoiden edunvalvojana. Suomessa pienpanimoksi määritellään tuotantolaitos, joka valmistaa kalenterivuoden aikana olutta enintään 15 miljoonaa litraa. Pienpanimoliiton tavoitteena on kehittää suomalaista pienpanimo-osaamista, ja parantaa kotimaisten pienpanimoiden toimintaedellytyksiä.

PIENPANIMOLIITTO RY – ESITYS ALKOHOLILAINSÄÄDÄNTÖÖN TEHTÄVISTÄ MUUTOKSISTA

---

1. PIENPANIMOIDEN ULOSMYYNTIEDELITYSTEN YHDENMUKAISTAMINEN

1.1 Lainsäädännön nykytila

Alkoholilain 17 §:n 2 momentin mukaan tilaviinin ja käsityöläisluen vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa ja se myönnetään kyseisten alkoholijuomien valmistajalle sen maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitetussa rakennuksessa sijaitsevan valmistuspaikan, jossa alkoholijuoman käyminen on tapahtunut, yhteyteen tai välittömään läheisyyteen. Vähittäismyyntipaikassa saadaan myydä myös alkoholilain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuja alkoholijuomia.

Alkoholilain 3 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaan käsityöläisluella tarkoitetaan oikeudellisesti ja taloudellisesti muista alkoholijuomien valmistajista riippumattomassa panimossa, jossa kalenterivuoden aikana tuotettujen alkoholijuomien määrä on enintään 500 000 litraa ja joka toimii fyysisesti erillään muista alkoholijuomien valmistajista eikä harjoita lisenssivalmistusta, yksinomaan käymisen avulla valmistettua enintään 12 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa, joka on valmistettu mallastetuista tai mallastamattomista viljatuotteista ja jonka valmistuksessa ei ole käytetty muita valmistusaineita kuin muiden kasvien jyviä, sokeria, humalaa ja muita käymiseen osallistuvia kasvinosia ja mausteita, ja joka voi olla tiettyjen nimitysten kirjaamisesta maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden erityisluonnetta koskevista todistuksista annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2082/92 säädettyyn erityisluonnetta koskevien todistusten rekisteriin annetun asetuksen (EY) N:o 2301/97 liitteen täydentämisestä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 244/2002 tarkoitettua sahtia.

Alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 9 §:n mukaan alennetun verokannan soveltumisen edellytyksenä on sen sijaan, että olut on tuotettu oikeudellisesti ja taloudellisesti muista panimoista riippumattomassa panimossa, joka toimii fyysisesti erillään muista panimoista eikä harjoita lisenssivalmistusta ja jonka kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 15 000 000 litraa. Vastaavasti myös pienpanimoalennusta koskevassa Verohallinnon ohjeessa (14.3.2019, VH/2268/00.01.00/2018) riippumattomuutta on tarkasteltu nimenomaisesti useamman panimon ja/tai niiden yhteisen omistajan näkökulmasta.

1.2 Ongelmat

Käsityöläisluen vähittäismyyntilupa sovellettava 500 000 litran raja

Kalenterivuoden aikana enemmän kuin 500 000 litraa mutta enintään 15 000 000 litraa olutta tuottavat pienpanimot eivät voi saada alkoholilain 17 §:n 2 momentissa tarkoitettua käsityöläisluen vähittäismyyntilupaa. Tällä rajauksella vähittäismyyntiluvan ulkopuolelle on jätetty arviolta viisi pienpanimoa.

Rajaus aiheuttaa merkittävän ongelman myös niille pienpanimoille, jotka kalenterivuoden aikana ylittävät 500 000 litran rajan. Tällöin kyseisten pienpanimoiden tulee poistaa myynnistään yli 5,5 % alkoholia sisältävät oluet ja hakea erillinen vähittäismyyntilupa alle 5,5 % tuotteille. Vähittäismyyntin merkitys pienpanimoille on kasvanut huomattavasti koronavirusepidemian aikana ja myyntiluvan menettämisen uhka on selkeä kasvun este niille pienpanimoille, jotka miettivät rajan ylitystä.

Riippumattomuuskriteerin sanamuoto

Alkoholilain 3 §:n 1 momentin sisältämästä ”käsityöläisluen” määritelmästä seuraa, että panimoa ei pidetä oikeudellisesti ja taloudellisesti riippumattomana esimerkiksi tilanteessa, jossa sama panimoyrittäjä (tai panimoyritys itse) käyttää määräysvaltaa muuta alkoholijuomaa kuin olutta valmistavassa toisessa yrityksessä (esimerkiksi tislauksessa). Tällöin 3 §:n 1 momentin sanamuodon mukaisesta tulkinnasta seuraa, että ko. pienpanimo ei voisi saada alkoholilain 17 §:n 2 momentin mukaista käsityöläisluen vähittäismyyntilupaa. Tätä tilannetta ei voitane pitää tarkoituksenmukaisena, kun otetaan huomioon oikeudellista ja taloudellista riippumattomuutta koskevan edellytyksen perimmäinen ja alkoholilain esitöissään (HE 100/2017 vp) todettu tarkoitus (ts. estää tuotetun alkoholijuoman määrää koskevan rajoituksen kiertäminen erilaisilla oikeudellisilla järjestelyillä).

1.3 Ongelmien ratkaiseminen

Edellä esitettyjen ongelmien ratkaisemiseksi Pienvanimoliitto ehdottaa alkoholilain 3 §:n 1 momentin 15 kohtaa muutettavaksi kuulumaan seuraavasti (muutos merkitty alleviivauksella):

15) käsityöläisoluella oikeudellisesti ja taloudellisesti muista panimoista riippumattomassa panimossa, jossa kalenterivuoden aikana tuotettujen alkoholijuomien määrä on enintään 15 000 000 litraa ja joka toimii fyysisesti erillään muista panimoista eikä harjoita lisenssivalmistusta, yksinomaan käymisen avulla valmistettua enintään 12 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa, joka on valmistettu mallastetuista tai mallastamattomista viljatuotteista ja jonka valmistuksessa ei ole käytetty muita valmistusaineita kuin muiden kasvien jyviä, sokeria, humalaa ja muita käymiseen osallistuvia kasvinosia ja mausteita, ja joka voi olla tiettyjen nimitysten kirjaamisesta maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden erityisluonnetta koskevista todistuksista annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2082/92 säädettyyn erityisluonnetta koskevien todistusten rekisteriin annetun asetuksen (EY) N:o 2301/97 liitteen täydentämisestä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 244/2002 tarkoitettua sahtia

Litrarajan nostaminen

Ehdotetun muutoksen seurauksena kaikki alkoholiverolainsäädännössä pienpanimon määritelmän täyttävät panimot voisivat saada käsityöläisluen vähittäismyyntiluvan yhtäläisin edellytyksin. Ehdotettu muutos yhdenmukaistaisi pienpanimoihin sovellettavaa sääntelyä ja poistaisi lainsäädännön asettaman keinotekoisesti esteen tuotantomäärien kasvattamiselle yli 500 000 litran. Koska muutoksen välittömät vaikutukset koskisivat vain pientä määrää pienpanimoita, voidaan siitä aiheutuva alkoholihaittojen lisääntyminen arvioida hyvin vähäiseksi, käytännössä olemattomaksi.

Riippumattomuuskriteerin täsmentäminen

Ehdotetun muutoksen seurauksena panimon riippumattomuutta koskevaa edellytystä arvioitaessa huomioon otettaisiin ainoastaan mahdollinen toisen *panimon* aiheuttamana oikeudellinen tai taloudellinen riippuvuussuhde. Alkoholilain sisältämän sääntelyä saatettaisiin näin myös sanamuodoltaan vastaamaan alkoholi- ja alkoholijuomaverolain sisältämää pienpanimoita koskevaa sääntelyä. Todettakoon, että myös alkoholilakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 100/2017 vp, s. 72) on todettu, että panimon tulisi olla oikeudellisesta ja taloudellisesti riippumaton ”*muista panimoista*”.

1.4 Huomioitavaa

Litrarajan nostaminen

Ehdotettua muutosta voidaan vastustaa väittämällä, että käsityöläisluihin sovellettavan ulosmyyntiä koskevan poikkeuksen laajentaminen kaikkiin pienpanimoihin merkitsisi kotimaisen oluentuotannon suosimista muihin EU-jäsenvaltioihin sijoittautuneiden panimoiden kustannuksella EU:n sisämarkkinasääntelyn vastaisella tavalla (ks. HE 100/2017 vp, s. 70–71):

Ehdotuksen 15 kohdassa määriteltäisiin käsityöläisolut, joita niiden valmistajat saisivat esityksen 17 §:n mukaan myydä valmistuspaikan yhteydestä. Tämä poikkeus Alkon vähittäismyyntimonopoliin olisi tilaviinipoikkeuksen mukaisesti rajoitettu sellaiseen tuotantomäärään, joka osoittaisi toiminnan olevan rajallista, perinteistä ja käsiteollista. Riittävän rajattuun toimintaan myönnetty vähittäismyyntilupa ei EU:n tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan välttämättä olisi kotimaisen tuotannon suosimista verrattuna tilanteeseen, jossa ulkomaisten panimoiden ainoa myyntikanava on Alko. Panimon valmistamien alkoholijuomien määrä olisi näin ollen rajattu 500 000 litraan.

Kyseisen oikeudellisen argumentin pätevyuden selvittäminen edellyttää asiaa koskevan EU:n tuomioistuimen ratkaisukäytännön yksityiskohtaisempaa läpikäyntiä, mitä ei toistaiseksi ole voitu suorittaa. Todettakoon kuitenkin, että lainsäädäntömuutoksen käytännön vaikutukset olisivat jo lähtökohtaisesti hyvin rajalliset. Litrarajan noston seurauksena käsityöläisolutien vähittäismyyntilupa voitaisiin nykyisten tuotantomäärien perusteella myöntää arviolta noin viidelle uudelle panimolle. Näin ollen ehdotetun muutoksen käytännön vaikutukset niin Alkon vähittäismyyntimonopoliin EU-oikeudellisen hyväksyttävyyden kuin kansanterveyden näkökulmasta vaikuttaisivat lähtökohtaisesti hyvin rajallisilta. Lisäksi asiassa on huomioitava, että muissa EU-jäsenvaltioissa sijaitsevat panimot myyvät jo nykyisin etämyyntinä olutta suomalaisille kuluttajille ohi Alkon vähittäismyyntimonopolin.

Riippumattomuuskriteerin täsmentäminen

Käsityksemme mukaan ehdotetun muutoksen vastustamiselle on vaikea esittää painavia oikeudellisia, taloudellisia tai kansanterveydellisiä perusteita. Muutoksen käytännön vaikutukset rajoittuisivat siihen, että pienpanimot ja/tai niiden omistajatahot voisivat nykyistä vapaammin perustaa muita alkoholijuomia kuin olutta valmistavia yrityksiä ilman, että ko. pienpanimo menettäisi alkoholilain mukaisen käsityöläisoluten vähittäismyyntiluvan.

2. OLUEN ETÄMYNNIN TILAPÄINEN SALLIMINEN PIENPANIMOILLE

2.1 Nykytila

Alkoholilain 35 §:n 1 momentin mukaan alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa. Voimassaoleva alkoholilainsäädäntö ei täten salli alkoholijuoman vähittäismyyntiluvan haltijalle alkoholijuoman etämyyntiä kuluttajille.

2.2 Ongelma

Pienpanimot ovat tuotteidensa myynnissä korostuneen riippuvaisia ravintoloiden kautta ja erilaisten tapahtumien yhteydessä tapahtuvasta myynnistä, kuten kevään 2020 koronavirusepidemian aikana havaittiin. Pienpanimoiden neuvotteluvoima suhteessa suuriin vähittäiskauppaketjuihin on myös olennaisesti suuria panimoita heikompi. Etämyynnin sallimisella olisi täten merkittävä positiivinen vaikutus koko suomalaisen pienpanimoteollisuuden toimintaedellytyksiin sen lisätessä pienpanimoiden käyttöön uuden myyntikanavan, jonka kautta ne voivat tarjota tuotteitaan vastuullisesti suoraan kuluttajille. Todettakoon, että etämyynnin kieltäminen suomalaisilta alkoholijuomien valmistajilta vääristää myös kilpailuasetelmaa Suomeen ja Suomen rajojen ulkopuolelle sijoittautuneiden alkoholijuomien valmistajien välillä, sillä jälkimmäiset myyvät jo nykyisin alkoholijuomia suomalaisille kuluttajille etämyyntinä alkoholilain tätä estämättä.

2.3 Ongelman ratkaisu

Pienpanimoliitto ehdottaa, että alkoholilakiin lisätään väliaikaisesti uusi 35 a § seuraavasti:

35 a §. Alkoholijuoman etämyynti

Alkoholijuoman vähittäismyyntiluvan haltija, joka harjoittaa alkoholijuoman valmistusta oikeudellisesti ja taloudellisesti muista panimoista riippumattomassa panimossa, jossa kalenterivuoden aikana tuotettujen alkoholijuomien määrä on enintään 15 000 000 litraa ja joka toimii fyysisesti erillään muista panimoista eikä harjoita lisenssivalmistusta, saa tämän lain muiden säännösten sekä kyseiselle myyntiluvan haltijalle myönnetyn voimassa olevan alkoholijuoman vähittäismyyntiluvan ehtojen estämättä myydä itse valmistamiaan enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia asiakkaalle myös etämyyntiä käyttäen.

Käsityöläisoluen vähittäismyyntiluvan haltija saa tämän lain muiden säännösten sekä kyseiselle myyntiluvan haltijalle myönnetyn voimassa olevan käsityöläisoluen vähittäismyyntiluvan ehtojen estämättä myydä itse valmistamaansa käsityöläisolutta sekä 1 momentissa tarkoitettuja muita itse valmistamiaan alkoholijuomia asiakkaalle myös etämyyntiä käyttäen.

1 ja 2 momentin mukaisella etämyynnillä tarkoitetaan alkoholijuoman vähittäismyyntiä käyttäen järjestelyä, jossa asiakas tilaa vähittäismyyntiluvan haltijalta alkoholijuomia etäviestimellä ja jossa alkoholijuoma luovutetaan asiakkaalle vähittäismyyntipaikan ulkopuolella. Etäviestimellä tarkoitetaan puhelinta, postia, tietoverkkoa ja muuta välinettä, jota voidaan käyttää sopimuksen tekemiseen ilman, että osapuolet ovat yhtä aikaa läsnä.

1 ja 2 momentin mukaiseen etämyyntiin sovelletaan, mitä tämän lain 37 §:n 1 momentissa, 40 §:ssä, 41 §:n 1 momentissa ja 42 §:ssä on säädetty alkoholijuoman vähittäismyynnistä.

Ehdotetun säännöksen 1 momentin sisältämä pienpanimon määritelmä vastaisi alkoholiverolain (1471/1994) 9 §:n 1 momentin mukaista pienpanimon määritelmää. Ehdotettua säännöstä sovellettaisiin ainoastaan sellaisiin pienpanimoihin, joilla on voimassa oleva alkoholilain 17 §:n 1 momentin mukainen alkoholijuoman vähittäismyyntilupa.

Ehdotetun säännöksen 2 momentilla sallittaisiin lisäksi alkoholilain 17 §:n 2 momentissa tarkoitetuille käsityöläisluen vähittäismyyntiluvan haltijoille kyseisten, enintään 12 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien sekä 1 momentissa tarkoitettujen enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien muiden alkoholijuomien vähittäismyynti kuluttajille etämyyntiä käyttäen.

Ehdotetun säännöksen 3 momentin mukaan etämyynnillä tarkoitettaisiin alkoholijuoman myyntiä asiakkaalle järjestelyllä, jossa asiakas tilaa alkoholijuoman vähittäismyyntiluvan haltijalta etäviestintä käyttäen ja jossa vähittäismyyntiluvan haltija luovuttaa tilatun alkoholijuoman asiakkaalle vähittäismyyntipaikan ulkopuolella, esimerkiksi toimittamalla tilatun alkoholijuoman asiakkaan kotiosoitteeseen. Vähittäismyyntiluvan haltija voisi järjestää alkoholijuoman kuljetuksen ja luovutuksen asiakkaalle myös alihankkijaa käyttäen. Vähittäismyyntiluvan haltija vastaisi kuitenkin siitä, että alkoholijuoman luovutuksessa asiakkaalle noudatettaisiin etämyyntiin sovellettavia alkoholilain säännöksiä. Näin ollen vähittäismyyntiluvan haltija olisi etämyynnissä velvollinen varmistamaan esimerkiksi, että sen alkoholijuoman kuljettamiseen ja asiakkaalle luovuttamiseen käyttämä alihankkija varmistuu siitä, että asiakas vaadittaessa todistaa ikänsä alkoholijuoman luovutuksen yhteydessä alkoholilain 40 §:n edellyttämällä tavalla.

Ehdotetun säännöksen 4 momentilla säädettäisiin, että etämyyntiin sovellettaisiin alkoholilain 37 §:n 1 momentissa tarkoitettuja vähittäismyyntiin kieltoja, 40 §:n mukaista asiakkaan iän todistamisen vaatimusta ja 42 §:n mukaisia vähittäismyyntiaikaa koskevia rajoituksia. Näin ollen etämyynnissä alkoholijuomaa ei saisi luovuttaa alle 18-vuotiaalle, henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi tai jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvaton luovuttamista tai välittämistä. 42 §:n mukaista vähittäismyyntiaikaa koskevaa rajoitusta sovellettaisiin alkoholin etämyyntiin siten, että kello 21 ja 9 välisenä aikana vastaanotettu tilaus saadaan luovuttaa asiakkaalle ainoastaan 42 §:n mukaisen sallitun vähittäismyyntiajan aikana. Etämyyntiin sovellettavilla alkoholilain yleisillä vähittäismyyntiä koskevilla rajoituksilla pyritään ehkäisemään etämyynnistä mahdollisesti aiheutuvia alkoholihaittoja.

2.4 Huomioitavaa

Ehdotetulla uudella säännöksellä sallittaisiin tilapäisesti pienpanimoille näiden itse valmistamien alkoholijuomien etämyynti asiakkaille olennaisesti vastaavin rajoituksin, jotka nykyisin koskevat pienpanimoiden fyysisissä vähittäismyyntipaikoissa tapahtuvaa alkoholijuomien vähittäismyyntiä. Etämyynti sallittaisiin tilapäisesti kahden vuoden ajaksi lain voimaantulosta alkaen.

Etämyynnin tilapäisellä sallimisella pienpanimoille voidaan olettaa olevan olennainen positiivinen vaikutus suomalaisen pienpanimoteollisuuden toimintaedellytyksiin. Koska etämyynti olisi sallittua ainoastaan pienpanimoille ja etämyynnin yhteydessä tulisi varmistua alkoholijuoman vähittäismyyntissä yleisesti sovellettavien rajoitusten noudattamisesta, voidaan etämyynnin tilapäisestä sallimisesta aiheutuva alkoholihaittojen lisääntyminen arvioida verrattain vähäiseksi. Etämyynnin sallimisen vaikutuksia kansanterveyteen tulisi kuitenkin seurata ehdotetun tilapäisen lainsäädännön voimassaoloaikana. Tämä mahdollistaisi objektiiviseen tutkimustietoon perustuvan arvion tekemisen edellytyksistä säätää etämyynnin pysyvästä sallimisesta pienpanimoille tilapäisen lainsäädännön voimassaolon päättyessä.

3. KÄSITYÖLÄISOLUEN VÄHITTÄISMYNTILUVAN SALLIMIEN VÄHITTÄISMYNTIPAIKKOJEN LUKUMÄÄRÄ

3.1 Nykytila

Edellä esitetyllä tavalla alkoholilain 17 §:n 2 momentin mukaan tilaviinin ja käsityöläisluen vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa ja se myönnetään kyseisten alkoholijuomien valmistajalle sen maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitetussa rakennuksessa sijaitsevan valmistuspaikan, jossa alkoholijuoman käyminen on tapahtunut, yhteyteen tai välittömään läheisyyteen. Vähittäismyyntipaikassa saadaan myydä myös alkoholilain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuja alkoholijuomia.

3.2 Ongelma

Alkoholilain 17 §:n 2 momentin on tulkittu merkitsevän, että käsityöläisluen valmistusluvan haltija voi saada käsityöläisluen vähittäismyyntiluvan ainoastaan yhden vähittäismyyntipaikan yhteyteen. Vaikka vähittäismyyntilupien lukumäärän rajoittaminen ei suoraan ilmene pykälän sanamuodosta, tämä lähtökohta on nimenomaisesti todettu alkoholilain esitöissä (HE 100/2017 vp, s. 82):

Tilaviinin ja käsityöläisluen valmistusluvan haltijalla saisi ehdotuksen mukaan olla ainoastaan yhteen vähittäismyyntipaikkaan oikeuttava vähittäismyyntilupa. Käytännössä omien tuotteiden rajattu myynti tarkoittaisi esimerkiksi tuote-esittelyn luonteista myyntiä valmistuspaikan esittelykierroksen päätyttyä.

Useilla käsityöläisluen valmistajilla on kuitenkin useampia oluen valmistuspaikkoja (esimerkiksi, panimo ja panimoravintola). Alkoholilain 17 §:n 2 momentista kuitenkin seuraa, että ko. lainkohdassa tarkoitettu vähittäismyyntilupa on mahdollista saada ainoastaan yhteen näistä valmistuspaikoista.

3.3 Ongelman ratkaiseminen

Ongelman ratkaisemiseksi alkoholilain 17 §:n 2 momentin sanamuotoa tulisi selventää siten, että käsityöläisluen valmistusluvan haltijalle voidaan myöntää useampia vähittäismyyntilupia. Luvan saamisen edellytyksenä olisi kuitenkin edelleen, että alkoholijuoman käyminen on tapahtunut ko. vähittäismyyntipaikassa:

Tilaviinin ja käsityöläisluen vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa ja se myönnetään kyseisten alkoholijuomien valmistajalle kunkin sellaisen maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitetussa rakennuksessa sijaitsevan valmistuspaikan, jossa alkoholijuoman käyminen on tapahtunut, yhteyteen tai välittömään läheisyyteen. Vähittäismyyntipaikassa saadaan myydä myös 1 momentissa tarkoitettuja alkoholijuomia.

3.4 Huomioitavaa

Ehdotetun muutoksen vastustamiselle on vaikea löytää painavia oikeudellisia, taloudellisia tai kansanterveydellisiä perusteita. Vähittäismyyntiluvan myöntämisen edellytyksenä olisi muutoksesta huolimatta edelleen, että alkoholijuoman käymisen on tullut tapahtua myyntipaikan yhteydessä tai sen välittömässä läheisyydessä. Näin ollen muutos ei mahdollistaisi tilannetta, jossa valmistusluvan haltija voisi perustaa esimerkiksi erillisiä kioskeja valmistamiensa alkoholijuomien myyntiä varten. Todettakoon, että pykälän nykyisestä sanamuodosta ei ylipäätään ilmene, että lupia voitaisiin myöntää vain yksi käsityöläisluen valmistusluvan haltijaa kohden.

4. PIENPANIMOVEROALENNUKSEN MUUTTAMINEN PANIMON KALENTERIVUODEN AIKANA LUOVUTTAMAN OLUEN LITRAMÄÄRÄÄN PERUSTUVAKSI

4.1 Nykytila

Alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 9 §:n mukaan, jos verovelvollinen esittää luotettavan selvityksen siitä, että olut on tuotettu oikeudellisesti ja taloudellisesti muista panimoista riippumattomassa panimossa, joka toimii fyysisesti erillään muista panimoista eikä harjoita lisenssivalmistusta ja jonka kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 15 000 000 litraa, oluesta suoritettavaa alkoholijuomaveroa alennetaan:

1. 50 prosentilla siltä osin kuin panimon kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 500 000 litraa;
2. 30 prosentilla siltä osin kuin panimon kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 500 000 mutta enintään 3 000 000 litraa;
3. 20 prosentilla siltä osin kuin panimon kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 3 000 000 mutta enintään 5 500 000 litraa;
4. 10 prosentilla siltä osin kuin panimon kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 5 500 000 mutta enintään 10 000 000 litraa.

Verolain 9 § perustuu neuvoston direktiiviin 92/83/ETY alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta. Kyseisen direktiivin 4 artiklan mukaan:

Jäsenvaltiot voivat soveltaa pienten riippumattomien panimoiden valmistamaan olueen alennettuja valmisteverojen määriä, jotka voidaan eriyttää kyseisten panimoiden vuosituotannon mukaan, seuraavin rajoituksin:

- alennettuja valmisteverojen määriä ei saa soveltaa yrityksiin, jotka tuottavat enemmän kuin 200 000 hehtolitraa olutta vuodessa,

- alennetut valmisteverojen määrät, jotka voivat olla valmisteveron vähimmäismäärää alhaisempia, eivät saa olla enempää kuin 50 prosenttia tavanomaista kansallista valmisteveron määrää alhaisempia.

Em. direktiivin sanamuoto viittaa siihen, että kansallisesti eriytettyjen verokantojen perusteena tulee olla nimenomaisesti ko. panimon vuosituotannon määrä.

4.2 Ongelma

Verokannan määräytyminen pienpanimon kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrän mukaan merkitsee, että olueen sovellettava verokanta voi kalenterivuoden aikana vaihtua monta kertaa sen perusteella, kuinka monta litraa olutta panimo on kulloinkin kalenterivuoden aikana toistaiseksi tuottanut. Verohallinnon asiaa koskevan ohjeen (14.3.2019, VH/2268/00.01.00/2018) mukaan:

Pienpanimoalennus lasketaan kalenterivuoden aikana tuotetusta oluesta. Verovelvollinen Suomessa valmistetusta oluesta on valtuutettu varastonpitäjä, joka on itse tuottanut ja luovuttanut kulutukseen oluen tai joka on hankkinut Suomessa tuotettua pienpanimo-olutta verottomasti toiselta valtuutetulta varastonpitäjältä.

Oluen tuottajan pitämästä valmistuskirjanpidosta pitää selvittää, mihin veronalennusluokkaan kukin tuotantoerä kuuluu. Olut merkitään alkoholiveroilmoitukseen FIFO-periaatteen mukaan siten, että olut katsotaan luovutetuksi verolliseen kulutukseen tai myydyksi verottomana samassa järjestyksessä kuin olut on tuotettu.

Jos oluen tuottaja myy oluen verottomasti toiselle valtuutetulle varastonpitäjälle, myynti- tai kuljetusasiakirjaan pitää merkitä selvästi, minkä suuruiseen alennukseen oluterä oikeuttaa. Jos pienpanimo-olutta verottomasti vastaanottanut valtuutettu varastonpitäjä luovuttaa samaa olutta edelleen verottomasti, hänen pitää tehdä vastaanottajalle luovutettaviin asiakirjoihin vastaava merkintä alennuksesta. Sen avulla oluen verottomana hankkinut valtuutettu varastonpitäjä voi ilmoittaa kulutukseen luovuttamansa oluen veroilmoituksessa oikeassa tuoteryhmässä.

Oluen tuottajien näkökulmasta edellä todetusta seuraa ratkaisemattomia teknisiä ja kaupallisia ongelmia sekä huomattavaa hallinnollista työtä ja mittavia kustannuksia, kun oluen verokanta ei määräydy oluen kulutukseen tai toiselle varastonpitäjälle luovuttamisen ajankohdan perusteella vaan kunkin tuotantoerän tuotantoajankohdan mukaan. Tuotetun litramäärän merkitseminen juomapakkauksiin ja ilmoittaminen litramääräisesti oikein ei ole tuotannollisista syistä mahdollista. Sitä vastoin luovutettujen litrojen ilmoittaminen ja valvominen olisi vaivatonta ja noudattaisi yleistä valmisteverotuskäytäntöä.

Tuotantosidonnaisuus aiheuttaa myös sen, että kalenterivuoden alussa panimolla saattaa olla varastossaan kymmeniä, jopa satoja tuhansia litroja edellisen vuoden lopulla tuotettua olutta, joka ei ole oikeutettu pienpanimoalennukseen ollenkaan. Kuitenkin kaikki ensimmäiset 500 000 litraa alkuvuodesta tuotettua olutta on oikeutettu 50 %:n veroalennukseen. Tuotantosidonnaisuus pakkausajankohdan mukaan aiheuttaa siis osalle oluista täysin turhan myynnin esteen vuoden vaihteessa.

Vastaavasti hallinnollista työtä aiheutuu myös jakeluketjun seuraavassa vaiheessa, kun oluen verottomasti vastaanottanut taho aikanaan luovuttaa oluen kulutukseen. Tällöin oluen kulutukseen luovuttava taho joutuu veroilmoituksen laatimista varten erikseen selvittämään, mihin verokantaan ko. kulutukseen kulloinkin luovutettava tuotantoerä kuuluu. Myös tuotteen hinnoittelu on jouduttu tekemään täysin tietämättä sitä, mihin veroluokkaan olut mahdollisesti myyntihetkellä kuuluu. Suuremmilla pienpanimoilla on aina varastossaan useita eri veroalennusryhmään kuuluvia oluita.

4.3 Ongelman ratkaiseminen

Ongelman ratkaisemiseksi verolain 9 §:ää ja sen nojalla annettua Verohallinnon ohjetta tulisi muuttaa siten, että pienpanimon tuottaman oluen verokanta määräytyisi panimon kalenterivuoden aikana verollisena kulutukseen tai verottomasti valtuutetulle varastonpitäjälle luovuttaman oluen määrän perusteella:

Jos verovelvollinen esittää luotettavan selvityksen siitä, että olut on tuotettu oikeudellisesti ja taloudellisesti muista panimoista riippumattomassa panimossa, joka toimii fyysisesti erillään muista panimoista eikä harjoita lisenssivalmistusta ja jonka kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 15 000 000 litraa, oluesta suoritettavaa alkoholijuomaveroa alennetaan:

1. 50 prosentilla siltä osin kuin panimon kalenterivuoden aikana tuottaman ja edelleen luovuttaman oluen määrä on enintään 500 000 litraa;
2. 30 prosentilla siltä osin kuin panimon kalenterivuoden aikana tuottaman ja edelleen luovuttaman oluen määrä on yli 500 000 mutta enintään 3 000 000 litraa;
3. 20 prosentilla siltä osin kuin panimon kalenterivuoden aikana tuottaman ja edelleen luovuttaman oluen määrä on yli 3 000 000 mutta enintään 5 500 000 litraa;

4. 10 prosentilla siltä osin kuin panimon kalenterivuoden aikana tuottaman ja edelleen luovuttaman oluen määrä on yli 5 500 000 mutta enintään 10 000 000 litraa.

Ehdotetun muutoksen seurauksena oluen veroluokkaa määritettäessä tarkasteltaisiin oluen tuotantohetken sijasta hetkeä, jolloin ko. oluterä luovutetaan panimon toimesta joko kulutukseen tai verottomasti valtuutetulle varastonpitäjälle. Tuotettua olutta, jota ei ole panimon toimesta luovutettu edelleen, ei otettaisi huomioon veroluokan määrittelyssä.

Ehdotetun muutoksen voidaan olettaa vähentävän olennaisesti verojen ilmoittamisesta pienpanimoille sekä valtuutetuille varastonpitäjille aiheutuvaa hallinnollista työtä ja kustannuksia. Muutoksella myös mahdollistetaan verojen virheetön maksu ja valvonnan helppous. Lisäksi muutos saattaisi kotimaiset pienpanimo-oluet samalle viivalle maahantuotujen pienpanimo-oluiden kanssa. Ulkomaisilta pienpanimoilta edellytetään käytännössä ainoastaan todistus vuosituotannon suuruudesta, eikä niitä velvoiteta seuraamaan veroalennuksen muutosta jokaisen tuotetun litran mukaan (vrt. Verohallinnon pienpanimoveroalennusta koskeva ohje, kohta 5.2).

Ehdotetulla muutoksella ei kuitenkaan puututtaisi pienpanimoalennuksen soveltamisalan yleiseen rajaukseen, joka säilyisi ennallaan (ts. alennuksen soveltumiseksi panimon kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrän on oltava enintään 15 000 000 litraa). Näin ollen ehdotetulla muutoksella ei olisi välitöntä vaikutusta pienpanimoiden tuottamasta oluesta kannettavan alkoholi- ja alkoholijuomaveron tuottoon. Muutoksen tarkoituksena olisi ensisijaisesti yksinkertaistaa oluesta kannettavan veron laskemisessa ja ilmoittamisessa noudatettavaa menettelyä, mahdollistaa tuotteiden oikea hinnoittelu ja asettaa suomalaiset pienpanimot samalle viivalle ulkomaisten pienpanimoiden kanssa.